

LEIBKONNA EELARVE UURING 2026

Küsimustiku täitmise juhend

SISUKORD

SISUKORD	2
1. UURINGU EESMÄRK	3
2. UURINGU VALIM.....	3
3. ANKEEDI OSAD	3
3.1. OSA YD. Leibkonna elamistingimused	3
3.2. OSA B. Sissetulek	3
3.3. OSA C. Kaubad ja teenused	5
3.4. OSA F. Enda tarbeks toodetud ja leibkonnas tarbitud saadused	12
ISIKUKÜSIMUSTIK	13
4. KULUTUSTE PÄEVIK	14
4.1. Üldine info.....	14
4.2. Kulutuste tabeli täitmine.....	15

1. UURINGU EESMÄRK

Leibkonna eelarve uuringu eesmärk on saada usaldusväärset infot leibkondade kulutuste ja tarbimise kohta. Leibkonna koosseisu teadasaamise kõrval pakub uuring teavet ka leibkonnaliikmete põhiliste demograafiliste ja sotsiaalsete näitajate (perekonnasuhted, tööhõive, haridus) kohta, samuti elamistingimuste ja püsikaupade olemasolu kohta.

Leibkonna eelarve uuringu tulemused avaldatakse statistika andmebaasis statistikaameti veebilehel www.stat.ee. Uuringu tulemusi kasutavad mitmed ministeeriumid ja teadusasutused. Leibkonna eelarve uuring võetakse tihti aluseks tarbimiskulude analüüsimisel ja Eesti elanike kulutuste trendide jälgimisel. Uuringu tulemustest saavad toodete/teenuste pakkujad ja tavatarbijad teada, millele kõige rohkem kulutatakse ja mida aastate arvestuses enim tarbitakse.

2. UURINGU VALIM

Uuringu üldkogumi moodustavad Eesti tavaleibkonnad. Valim võetakse kõigi Eestis elavate vähemalt 15-aastaste alaliste elanike, v.a vähemalt aasta institutsioonis viibinute hulgast. Alaline Eesti elanik on isik, kes on Eestis viibinud või kavatseb siin viibida vähemalt aasta. Valim võetakse süstemaatilise valiku teel statistilisest rahvastikuregistrist. Valimisse sattunud isikut nimetatakse valimiisikuks. Leibkond kaasatakse uuringusse, kui valimiisik kuulub leibkonda. Küsitletakse ainult seda leibkonda, kuhu valimiisik kuulub.

Küsitlusest jäävad välja:

- valimiisikuga samas eluruumis elavad teised leibkonnad;
- need leibkonnad, kelle valimiisik ei kuulu üldkogumisse, st on surnud, siirdunud alaliseks välismaale elama või on viibinud vähemalt aasta institutsioonis.

Peale selle langevad küsitlusest välja leibkonnad, kelle liikmeid ei õnnestu kätte saada, kes kategooriliselt keelduvad küsitluses osalemast või pole selleks võimelised. Väljalangenud leibkonnad moodustavad küsitluse kao. Küsitluse hea kvaliteedi tagab võimalikult väike kadu, st küsitaja ülesanne on kadu võimaluse korral vältida.

Täpsustav info institutsioonis viibivate inimeste küsitlemise kohta.

- Kui valimisse satub isik, kelle leibkonna üks liikmetest on olnud alla aasta institutsioonis, nt hooldekodus, hooldushaiglas või vanglas, tuleb täita leibkonna- ja isikuankeet ka institutsioonis elava isiku kohta. Kui isik on olnud institutsioonis üle aasta, siis tema kohta isikuankeeti ei täideta.
- Kui isik satub valimisse institutsiooni aadressiga, langeb ta uuringust välja sõltumata institutsioonis viibitud ajast ja küsitaja ei pea minema otsima leibkonda, kuhu valimiisik kuulus vähem kui aasta tagasi.
- Kui valimiisik on institutsioonis elav inimene, kuid teda otsitakse tema varasemast leibkonnast (kodu-aadressilt), on institutsioonis elava inimese leibkond valimis. Seda leibkonda küsitletakse juhul, kui valimiisik on institutsioonis elanud alla aasta. Kui valimiisik on seal elanud üle aasta, langeb ta uuringust välja ja ka leibkonda ei küsitleta.

3. ANKEEDI OSAD

3.1. OSA YD. Leibkonna elamistingimused

YD1–YD13 vt „Sotsiaaluuringute ankeedi üldisest juhendist“.

YD23. Eluruumi omanikult küsitakse, kui kaua (mitu aastat) on ta eluruumi omanik olnud. Kui vastaja on olnud eluruumi omanik alla aasta, märkige vastuse väljale „0“.

YD1A. Kui leibkonnal on eluasemelaenu põhiosa kõik tagasimaksed tehtud ja tasuda on jäänud ainult intressid, märkige vastuseks „Jah“.

MM11. Küsimus kajastab peamise elukoha praegust väärtust. Kogutud teave peaks olema elukoha selle hinna kohta, millega leibkond sooviks selle müüa.

Küsimuse eesmärk EI OLE koguda teavet selle hinna kohta, millega kinnisvara osteti.

3.2. OSA B. Sissetulek

B02. Peamine sissetulekuallikas on elatusallikas, mille osatähtsus leibkonna kogusissetulekus on kõige suurem.

Töötasu/palk on pangaarvele või sularahas makstav või mitterahalises vormis tasu, mida tööandja töötajale tehtud töö eest maksab.

Füüsilisest isikust ettevõtja tulu on tulu, mida üksikisikud saavad endale või oma pereliikmetele oma praeguse või endise füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise tulemusena.

Omanditulu viitab kogu tulule, millest on maha arvatud kulud, mille finantsvara või materiaalse mittetoodetud vara (maa) omanik on saanud vastutasuks rahaliste vahendite eraldamise või materiaalse mittetoodetud vara teise institutsionaalse üksuse käsutusse andmise eest.

Pensionid ja pensionihüvitised on korralised maksed, mille eesmärk on säilitada sissetulek pärast tasustatud töölt pensionile jäämist.

Töötusega seotud hüvitised asendavad täielikult või osaliselt sissetuleku, millest töötaja on tasustatud töö kaotuse tõttu ilma jäänud; pakuvad tööturule sisenevatele või naasvatele isikutele toimetulekut või (paremat) sissetulekut; kompenseerivad osalise töötuse tõttu saamata jäänud sissetulekut; asendavad täielikult või osaliselt vanemaealise, tasustatud töölt enne seaduslikku pensioniiga töötaja majanduslikel põhjustel tehtud koondamise tõttu lahkuma pidanud töötaja sissetuleku; aitavad kaasa tööd otsivate inimeste koolitus- või ümberõppekulude katmisele; aitavad töötutel katta töö leidmiseks reisimise või ümberasumise kulusid.

Muud sissetulekud hõlmavad sotsiaalhüvitisi, mis ei ole vanadus- ega töötushüvitised. Need on nt pere või lastega seotud toetused, eluasemetoetused, toitjakaotuspensionid, haigushüvitised, puudetoetused, haridustoetused.

Muud sissetulekud hõlmavad nt regulaarseid leibkondadevahelisi rahaülekandeid (nt saadud elatisraha või regulaarne rahaline toetus leibkonnavälistelt isikutelt).

YD18 ja YD19. Märkige leibkonna tavaline kuu netosissetulek (leibkonna keskmine kättesaadud summa), lähtudes leibkonnaliikmete viimase poole aasta jooksul saadud keskmiste netosissetulekute summast, millesse kuuluvad kõik palgad, pensionid, toetused, saadavad alimendid ja abirahad (millest on lahutatud üksikisiku tulumaks ja ka teisele leibkonnale makstavad alimendid). Makseid netosissetulekust maha ei arvata, ka siis mitte, kui need palgast automaatselt kinni peetakse. Kui leibkond ei soovi teatada sissetuleku suurust või ei tea seda, siis pakkuge vastamiseks etteantud vahemikke.

DA1A ja DA2A. Elatisraha ehk alimentide all on mõeldud nii kohustuslikke kui ka vabatahtlikke makseid endisele abikaasale ja/või tema lastele. Arvestada tuleb ainult regulaarseid makseid, ka siis, kui makse toimub regulaarselt näiteks kord aastas. Elatisraha on tavaliste elamiskulude katteks mõeldud raha, mitte pärandused või ühekordsed suured kingitused. Riiklikku elatisabi siia ei märgita – need andmed saame registritest.

D14. Mõeldud on vabatahtlikke rahalisi toetusi eraldi elavatele lastele, vanematele ja teistele sugulastele või mittesugulastele (kes ei kuulu vastaja leibkonda). Elatisraha, pärandused ega ühekordsed suured kingitused siin arvesse ei lähe.

D16. Mõeldud on teistesse leibkondadesse kuuluvatelt isikutelt saadud regulaarseid rahalisi sissetulekuid, nagu regulaarsed rahalised toetused teistelt pereliikmetelt, kes ei ela samas leibkonnas (nt üliõpilased, kes elavad kodust eemal ja saavad vanematelt toetust; eakad vanemad, kes saavad rahalist abi oma lastelt; teiselt leibkonnalt regulaarselt saadavad eluaseme kommunaalmaksed või üürimaksed), ja rahasaadetisi teistes riikides asuvatelt leibkondadelt. Kui vastaja teab, et teine leibkond maksab tema kommunaal- või üüriarved, kuid ei tea, kui suur on makstav summa, siis tuleb märkida D16="Jah" ning D16A="Teadmata" ehk UNK. Elatisraha, pärandused ega ühekordsed suured kingitused siin arvesse ei lähe.

B07 ja B08. Kirja tuleks panna ainult need teenused, esemed ja kingitused, mida leibkond ise kasutab. Kui mõni saadud ese kavatsetakse sama kuu jooksul ära müüa, siis tuleks see märkimata jätta.

Siia alla tuleb kirja panna näiteks omavalitsuselt või heategevuslikult organisatsioonilt saadud esemed või toit. Siia alla ei kuulu eraisikult saadud mitterahalised toetused.

Arvesse ei lähe kõigile või teatud elanikerühmale kehtivad **soodustused**, nagu koolilõuna, kuni 19-aastaste hambaravi, Tallinna elanikele mõeldud tasuta ühistransport.

Kui aasta jooksul saadakse mõnda liiki toetust mitu korda, tuleb see märkida ühekordse summeeritud väärtusena.

Ligikaudne väärtus eurodes – hinnake mitterahalise sissetuleku ligikaudset väärtust.

Üles tuleb märkida ka esemed, kaubad, teenused ja hüved, mis on saadud sotsiaalabina või heategevusest (nt kohalik supiköök, tasuta saadud küttepuid vm küttematerjal vallalt, riided kirikust, ratastool invaühingult jms).

MM10. Küsimusega soovitakse saada ülevaade leibkonna finantsolukorrast ja sellest, kas leibkonna praegune sissetulek võimaldab leibkonnal raha kõrvale panna või mitte.

Idealis võiks leibkond vastata tüüpilise kuu kohta. Tüüpilise kuu all tuleks mõista kuud, mis esindab kogu perioodi. Kui tüüpilise kuu kindlaksmääramine on keeruline, kuna kuud erinevad väga suurel määral, tuleks vastata viimase niisuguse kuu kohta, mida ei mõjutanud puhkus ega muud erilised asjaolud (nt haigus).

Säästud hõlmavad järgmist:

- rahahoiuseid, mis on tavaliselt pangas, hoiupangas, krediidiasutuses, ühiskassas jne, mida konto omanikul on lubatud välja võtta või üle kanda kolmandatele isikutele või teistele maksete tegemiseks;
- rahahoiuseid, mis on tavaliselt pangas, hoiupangas, krediidiasutuses, ühiskassas ja mida ei saa teatud tähtajal või teatud aja jooksul välja võtta;
- kodus hoitavat raha.

Kui leibkonnaliikmed käituvad erinevalt, nt üks inimene paneb raha kõrvale ja teine peab raha laenama, peaks valitud kategooria kajastama leibkonna üldist olukorda (nt säästetud ja laenatud summad).

Siia kuuluvad ka hoiukontod ja hoiused välispankades.

MM12. Esitada tuleks ainult see summa, mis on jäänud tagasi maksta peamise elukoha ostmiseks võetud kodulaenu ja selle intressist. Põhielukoha hüpoteeklaenu, mis on võetud muul eesmärgil kui põhielukoha ostmise (nt renoveerimine vm), siin arvesse ei lähe.

Kui leibkonnal on põhielukoha ostmiseks võetud mitu laenu, tuleks esitada kõigi tagasi maksta jäänud hüpoteeklaenude kogusumma.

MM121. Arvestada tuleb AINULT peamise elukoha OSTMISEKS võetud laenu tagasimakseid ja intresse.

Peamise elukoha laenu, mis on võetud muul eesmärgil kui kodu ostuks (nt remondiks), tuleks välja jätta. Teise elukoha ostmiseks võetud hüpoteeklaenu tuleks samuti välja jätta.

Arvesse tuleb võtta ainult need summad, mis eelmisel kalendrikuul tegelikult maksti.

See ei hõlma:

- muid samal ajal tehtud hüpoteeklaenu makseid, nii intresse kui ka põhiosa, näiteks hüpoteekkaitsekindlustust või kodu- ja sisukindlustust;
- hüpoteeklaenude makseid eluaseme jaoks raha saamiseks (nt remont, renoveerimine, hooldus jne) või muuks otstarbeks kui eluase.

MM13. Küsimusega soovitakse teada saada, kas leibkonnal on võlgnevusi, st ta ei ole suutnud makseid õigel ajal (kava järgi) teha. Kirja tuleks panna ainult need olukorrad, kus leibkond ei ole suutnud rahaliste raskuste tõttu kulusid katta. Kui leibkond on maksimisega hilineanud, nt unustanud arve tasuda, aga tal siiski oli nõutav rahasumma, ärge seda kirja pange. Kui leibkonnal õnnestub maksta laenu abil (pangast, sugulastelt või sõpradelt), käsitletakse seda nii, nagu oleks leibkond maksnud oma rahaga.

3.3. OSA C. Kaubad ja teenused

Tegemist on kulutuste meenutamise ja ülestähendamise tagasiulatavalt. See osa puudutab kõige rohkem 12 kuu taguseid, üldjuhul suuremaid ja kallimaid kulutusi. Eluasemekulutusi küsitakse ühe kuu kohta. Ülejäänud kulutusi soovitakse teada viimase 12 kuu kohta tagasiulatavalt. Et oleks arusaadavam, mida toodete või teenuste rühma all mõeldakse, on küsimuses tooted või teenused juba loetletud. Kui leibkond ostis ühte ja sama üle 200 euro maksnud toodet aasta jooksul mitu tükki, tuleks nende hinnad kokku liita ja märkida tabelis ühel real. Küsitakse leibkonna kulutusi nendele toodetele ja teenustele, mis ei ole seotud millegi tootmisega müügiks.

Kõigepealt küsitakse eelmisel kalendrikuul tehtud eluasemekulutuste kohta.

C01A–C01L. Kulutuste märkimisel lähevad arvesse kõikide leibkonna kasutuses olevate eluasemete kulutused. Arvestada tuleb nii leibkonnale kuuluvate eluasemete kui ka üürivate eluruumide kulutusi (näiteks tudengi ühiselamu).

Küsimuses palutakse kirja panna, kui suured olid eelmisel kalendrikuul leibkonna eluasemega seotud kulutused. See võib tekitada mõningatel juhtudel segadust, sest tegelikult küsitakse üle-eelmise kuu eest makstud summat. Näiteks jaanuarikuu eluasemekulude arve tasutakse veebruaris ja märtsis tuleb küsimusse C01 märkida veebruarikuu arve alusel tehtud kulutused.

Kui leibkond maksab eluaseme mõne teenuse eest harvem kui kord kuus, näiteks kord kvartalis, palun arvutage selle teenuse ligikaudne ühe kuu maksumus.

Kui vastav kulutus puudus, märkige vastuseks „0“, ja kui vastaja summat ei tea, tuleks jätta lahter tühjaks.

C01. Eluasemeteenustega seotud kulutusi küsitakse eraldi. Kui leibkond maksab teatud makseid alati koos ja ei suuda neid sellepärast üksteisest eraldada, võib märkida kogusumma selle makse alla, mis moodustab maksest suurima osa. Oluline on, et ühtki makset ei märgitaks topelt. Kui vastaja täpset summat ei tea, tuleb märkida ligikaudne summa. Tehtud kulutusi on kergem meenutada, kui käepärast on eelmise kuu kommunalteenuste arve.

Märkige „0“ vastuseks ainult juhul, kui sellise kululiigi eest ei tasutud eraldi ega ka koos ühegi teist liiki kulutusega. Kui leibkond maksab eluaseme mõne teenuse eest harvem kui kord kuus, näiteks kord kvartalis, palun arvutage selle teenuse ligikaudne ühe kuu maksumus.

Vesi ja kanalisatsioon (sh KÜ üldvesi) – arvesse lähevad ka kõik septikute ja settekaevude tühjendamise kulud.

KÜ regulaarsed hooldus- ja halduskulud – sise- ja välikoristus (heakord), maja konstruktsioonide, hooneosade ja tehnosüsteemide hooldus, üldhooldus, korstnate ja lõõride hooldus, antenn, fonolukk, lifti hooldus.

KÜ remondifond – siia alla kuuluvad remondimaks, ekspluatatsioonikulud, ka laenu ja laenuprotsendi tagasimaks, kohustuslik korterelamu kindlustus (ühistu/ühisuse võetud). Kasutusel on ka termin „avariifond“.

Soe vesi – eraldi maksumuse saab välja tuua tsentraalse soojaveearustuse korral. Gaasi või elektriboileriga vee soojendamise kulu tuleb märkida vastavalt elektri- või gaasikuluna ja see kajastub C01G või C01H kulutuste summas.

Gaasiballooni maksumus tuleb märkida vaid juhul, kui see soetati tõesti eelmisel kalendrikuul. Vastasel korral märkige kulutuseks „0“.

Üür (v.a kommunaalteenused) – üüritud eluruumi eest eelmisel kuul tegelikult makstud üür, mis ei sisalda kommunaalteenuseid.

Muud eluasemeteenused (nt parkimiskoht) – kõik eespool nimetatud teenused, nagu parklakoht, ühistumaks, tee lahtilükkamine jms.

C03A–C03F ja C04. Kulutuste märkimisel arvestage kõigi leibkonna liikmete sideteenuste kulusid. Kui mõni kulu tasutakse harvem, näiteks kord kvartalis, palun arvutage selle kulu ligikaudne ühe kuu maksumus.

C04. Telefoni-, interneti- ja televisioonipakett. Kaksik- või kolmikpakettid sisaldavad internetiühenduse, digi-TV ja lauatelefoni makseid. Juhul kui leibkonnal on võimalik nimetatud teenuste eest tasutud summad eraldi välja tuua, tuleks siia märkida „0“. Eraldi lauatelefoni, televisiooni ja internetiühenduse eest tasutud summad aga tuleks märkida küsimustes C03a, C03b ja C03d.

C03A. Lauatelefoni abonenttasu ja telefonikõnede eest makstud arved, v.a liitumismaks. Siia ei märgita neid lauatelefonikulutusi, mis märgiti juba küsimuses C04 **telefoni-, interneti- ja televisioonipaketi** juures.

C03B. Internetiteenuste eest makstud summa. Kui internetiteenust ostetakse koos **telefoni-, interneti- ja televisioonipaketiga** (lauatelefon, digi-TV), siis tuleks siia märkida „0“ ning kogu teenusepaketi hind märkida küsimusse C04.

C03C. Mobiiltelefonikõned ja kõnekaart, v.a liitumismaks.

C03D. SAT-, kaabel- ja digiteleviseiooni teenused. Siit jäävad välja need kulutused televisioonile, mis on juba kirja pandud küsimuses C04 **telefoni-, interneti- ja televisioonipakettide** juures.

Näiteks on võimalik, et leibkonna põhielukohas makstakse lauatelefoni, interneti ja digi-TV eest kolmikpaketina. Leibkonna teises elukohas internetiühendust ega lauatelefoni ei vajata ning makstakse ainult televisiooni eest. Sellisel juhul märkige kolmikpaketi tasu küsimuses C04 ning C03D juures ainult teise elukoha televisiooni eest makstav summa.

C03E. Siia alla kuuluvad kõik eespool nimetatud side- ja kommunaalteenused.

Alates küsimusest C07 palutakse nimetada kõik viimase 12 kuu jooksul tehtud vähemalt 200-eurosed kulutused liigiti.

C07. Arvestage leibkonna ühekordseid makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri. *Näiteks kui mööblipest on ostetud laud väärtusega 150 eurot ning toolid väärtusega 60 eurot, siis neid kulutusi ankeedis kajastama ei pea. Kui aga laud ja toolid olid müügis komplektina koguväärtusega 210 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.*

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kust toode/teenus osteti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C081. Selle küsimuse all on mõeldud peale üldiste remondi või ehitusega seotud toodete ka aiakujunduse ja -ehituse ning -hooldusega seotud kulutusi.

Jooksva remondi all on mõeldud kulusid eluruumi/piirdeaia/hoovi hooldusele ja remondile, mida tehakse korrapäraselt eluruumi/piirdeaia/hoovi töökorras hoidmiseks, kuid mis ei muuda eluruumi toimivust, mahtu ega eeldatavat kasutust. Jooksev remont on näiteks üksiku akna, ukse või toa põranda vahetus, mille järel eluruumi väärtus olulisel määral ei suurene. Hoovi jooksev remont on nt piirdeaia osaline väljavahetamine või värvimine.

Kapitaalremondi all on mõeldud eluruumi/piirdeaia/hoovi ümberehitust, renoveerimist või laiendust, millega kaasneb ka eluruumi/piirdeaia/hoovi väärtuse märkimisväärne kasv. Eluruumi kapitaalremont on kogu eluruumi akende, uste või põrandate vahetus, mis suurendab eluruumi väärtust. Hoovi kapitaalremont on nt kogu piirdeaia väljavahetamine.

Ehituse all on mõeldud täiesti uue eluruumi/piirdeaia/haljastuse/hoovi rajamist ning sellega kaasnevaid kulusid.

Kui remondimaterjalide ostuga telliti ka transport ja selle eest maksti, arvestage see materjalihinna hulka.

C082. Remondi ja ehitusega seotud teenuste all on mõeldud kõiki eluruumi hooldus- ja remonditöid, s.h torulukkseppade, elektrikute, küttesüsteemi hooldajate, maalrite, puuseppade jm teenuseid.

Pange kirja teenuse maksumus ja kasutamise eesmärk (jooksev remont, kapitaalremont, ehitus) ning osturiik.

C0822. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui poest on ostetud väliturvakaamera väärtusega 150 eurot ning siseturvakaamera väärtusega 60 eurot, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga turvakaamerad olid müügis komplektina koguväärtusega 210 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C09. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui kodusisustuspoest on ostetud 130-eurone voodi ja 90-eurone diivan, siis need kulutused ankeedis arvesse ei lähe. Kui aga voodi ja diivan olid müügis komplektina koguväärtusega 220 eurot, tuleb see ost vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C101. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri. Selle küsimuse alla kuulub mitmesuguste suurte kodumasinade ost või nende paigaldamise teenus.

Näiteks kui on ostetud 190-eurone konditsioneer ja 50-eurone õhuniisuti, siis need kulutused ankeedis arvesse ei lähe. Kui aga konditsioneer ja õhuniisuti on soetatud komplektina koguväärtusega 240 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C1011. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui on ostetud 140-eurone blender ja 80-eurone mikser, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga blender ja mikser olid müügis komplektina koguväärtusega 220 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C102. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui on ostetud 24 paari söögiriistu eraldi, igaüks väärtusega 10 eurot, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga söögiriistad olid müügis komplektina koguväärtusega 240 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C103. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri. Selle küsimuse alla kuulub mitmesuguste majapidamis- või aiatööriistade ostmise või nendega seotud teenused.

Näiteks kui on ostetud 120-eurone elektritrell ja 90-eurone saag, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga trell ja saag olid müügis komplektina koguväärtusega 210 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C111. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri. Siia ei kuulu videomängude mängimiseks mõeldud arvutid, mängukonsoolid ega tarkvara, mille ostmise tuleks märkida küsimuse C113 alla.

Näiteks kui on ostetud 160-eurone kõlar ja 80-eurone võimendi, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga kõlar ja võimendi olid müügis komplektina koguväärtusega 240 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla kas Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C112. Arvestage leibkonna **ühekordseid** maksed või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui on ostetud 140-eurone ekraan ja 80-eurone objektiiv, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga ekraan ja objektiiv olid müügis komplektina koguväärtusega 220 eurot, tuleb see ost vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C113. Arvestage leibkonna **ühekordseid** maksed või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui on ostetud 120-eurone videomängukonsool ja 90-eurosed videomängutarvikud, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga videomängukonsool ja selle tarvikud olid müügis komplektina koguväärtusega 210 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C12. Arvestage leibkonna **ühekordseid** maksed või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui on ostetud 160-eurone matkakott ja 80-eurone õhkmadrats, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga matkakott ja õhkmadrats olid müügis komplektina koguväärtusega 240 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C14. Arvestage leibkonna ühekordseid makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui on ostetud 105 euro eest mulda ja 95 euro eest väetist, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga muld ja väetis olid müügis komplektina koguväärtusega 200 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua riik, kus ost tehti. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C151. Arvestage leibkonna ühekordseid makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri. Tervishoiukulude juures tuleb märkida ainult need tooted/teenused, mida ei ole kompenseerinud näiteks töandja, kindlustusselts, riik, kohalik omavalitsus või tervisekassa. Ravimid ja meditsiinilised abivahendid ning ravi- ja hooldushaiglateenused siin arvesse ei lähe, need pange kirja küsimuse C152 alla.

C152. Arvestage leibkonna ühekordseid makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri. Tervishoiutoodetest (ravimid ja abivahendid) tuleb märkida ainult see osa, mida ei ole kompenseerinud näiteks tervisekassa vm organisatsioon.

C192. Märkige kogu sõiduki hind ka juhul, kui see on ostetud liisinguga.

Siia ei märgita sõidukeid (ega nende maksumust), mis on soetatud üle 12 kuu tagasi, kuigi liisingu- või laenumaksed võivad veel jätkuda.

C202. Arvestage leibkonna ühekordseid makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui igale autohooldusteenusele eraldi on kulunud alla 200 euro, siis neid ankeedis ei kajastata. Kui aga autohooldusteenus osteti paketina koguväärtusega üle 200 euro, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

C22. Pakettreis (valmisreis) on reisiteenuste kogum, mida reisikorraldaja pakub ühtse kindlaks määratud hinna eest, mida osutatakse vähemalt 24 tunni jooksul ning mis sisaldab nii transporti kui ka majutust.

Kui tegemist on ainult sõidupiletite või majutusteenusega, tuleb need märkida vastavalt küsimusse **C23** või **C24**.

Siia küsimuse alla kuuluvad ainult eespool nimetatud konkreetsed valmisreisid. Reisi hinnaks tuleb märkida ainult see osa hinnast, mida ei ole kompenseerinud näiteks töandja või kindlustusselts.

Kui pakettreis on ostetud veebikeskkonna vahendusel, tuleb osturiigiks märkida riik, kus ostja viibis ostu tegemise ajal.

C23. Siia alla kuuluvad kõik reisimiseks ostetud vähemalt 200-eurosed bussi-, rongi-, laeva- või lennupiletid. Arvestada tuleb ainult neid kulusid või seda osa kuludest, mida ei ole kompenseerinud näiteks töandja.

Märkige osturiigiks riik, kus viibisite ostu tegemise ajal.

C24. Arvestage leibkonna ühekordseid makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri. Majutusteenuse hulka arvestatakse ka ööbimisega spaapaketid. Majutusasutuses veedetud ööde arv ei ole oluline.

Osturiigiks tuleb märkida riik, kus ostja viibis ostu sooritamise (makse tegemise) ajal.

Näited:

- Kui viibisite Eestis ja ostsite interneti kaudu majutuse Itaalias, siis on osturiik **Eesti**.
- Kui viibisite Itaalias ja ostsite majutuse kohapeal, siis on osturiik **Välismaa**.

C30. Arvestage leibkonna ühekordseid makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa või
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C281. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui on tehtud mitu autokindlustust väärtusega alla 200 euro, siis neid ankeedis ei kajastata. Kui aga kindlustused olid müügis komplektina koguväärtusega üle 200 euro, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C28. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui on ostetud 150-eurone reisikott ja 100-eurone kohver, siis neid kulutusi ankeedis ei kajastata. Kui aga reisikott ja kohver olid müügis komplektina koguväärtusega 250 eurot, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C299. Arvestage leibkonna **ühekordseid** makseid või kulutusi, mis ületavad 200 euro piiri.

Näiteks kui on ostetud ülikonna osad eraldi, kõik väärtusega alla 200 euro, siis neid ankeedis ei kajastata. Kui aga ülikond oli müügis komplektina koguväärtusega üle 200 euro, tuleb see vastava kululiigi all kirja panna.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

C301. Siia tuleb märkida eespool nimetatud kaubad ja teenused, mis on ostetud viimase 12 kuu jooksul ja mille hind oli üle 200 euro. Kirjeldage ostetud toodet või teenust võimalikult täpselt.

Kokku võib liita ja tabelis ühel real märkida ainult need ühte liiki maksed, mis igaüks eraldi on olnud vähemalt 200 eurot.

Samuti tuleb nendele küsimustele vastates välja tuua **riik, kus ost tehti**. Osturiik võib olla Eesti, Läti, Soome, Venemaa või muu riik.

Variant „Muu riik“ tuleb valida juhul, kui

- ei ole teada, millisest riigist osteti, aga vastaja on kindel, et see ei ole Eesti, Läti, Soome ega ka Venemaa
- on teada, millisest riigist osteti, kuid see ei ole Eesti, Läti, Soome ega Venemaa.

Kui toode on tellitud e-poest, siis tuleb märkida osturiigiks Eesti. Kui toode on ostetud reisil olles kas kohapeal või Eestis tarbimiseks, siis tuleb osturiigiks märkida ostu tegemise riik.

3.4. OSA F. Enda tarbeks toodetud ja leibkonnas tarbitud saadused

F01. Järgnevalt esitatakse küsimused ainult **oma leibkonna** tarbeks viimase **12 kuu jooksul** kasvatatud puu- ja köögivilja, toodetud liha, piima ja munade ning kütitud loomade, korjatud metsasaaduste ja oma metsast saadud küttepuude tarbimise kohta. Müügiks kasvatatud ja toodetud saadused ega ka ära kingitud saadused siin arvesse ei lähe. Siia ei kuulu ka teistelt leibkondadelt tasuta saadud toiduained, küttepuid jm tooted.

F02. Silmas on peetud ainult oma leibkonna tarbeks viimase 12 kuu jooksul kasvatatud marju ja puuvilju, mis on ära tarbitud. Kui marja- või puuviljakasvatusega tegeleti ainult müügi eesmärgil, siis see jätke arvestamata. Hinnake toodete seda ligikaudset kogust, mis toodeti ja oma leibkonnas ka ära tarbiti. Näiteks kui osa maasikasaagist müüdi turul, osa keedeti endale moosiks, osa pandi sügavkülma ja üks väike osa söödi värskena oma leibkonnas, siis tuleb siin märkida see maasikakogus, mis söödi värskena ja pandi sügavkülma oma perele söömiseks. Moosiks keedetud maasikate koguse saab märkida küsimuse F021 alla. Arvesse ei lähe turul müüdüd või ära kingitud marjad.

F021. Märkida tuleb viimase 12 kuu jooksul leibkonna enda kasvatatud toorainest valmistatud ja oma leibkonnale tarbimiseks mõeldud puuvilja- või marjahoidised (nt moosid, mahlad, alkohoolsed joogid), mis on ära tarbitud. Müügiks toodetud või kingituseks saadud tooted arvesse ei lähe.

F03. Silmas on peetud ainult oma leibkonna tarbeks viimase 12 kuu jooksul kasvatatud juur- ja köögivilja, mis on ära tarbitud. Kui põllumajandusega tegeleti ainult müügi eesmärgil, siis see arvesse ei lähe. Hinnake toodete seda ligikaudset kogust, mis toodeti oma leibkonnas tarbimiseks. Näiteks kui osa kasvatatud kartulist jäi leibkonnale talvekartuliks, osa aga müüdi naabritele, siis tuleb kirja panna ainult oma perele jäetud kartulite kogus. Arvesse lähevad ainult oma leibkonna tarbitud saadused. Loomasöödaks või järgmise aasta seemneks toodetu ning eraldi köögiviljahoidised siin arvesse ei lähe. Hoidiste kogus (näiteks hapendatud kurgid, supipõhjad) tuleb kirja panna küsimuse F031 alla.

F031. Märkida tuleb viimase 12 kuu jooksul leibkonna enda kasvatatud toorainest valmistatud ja enda leibkonnale tarbimiseks mõeldud juur- või köögiviljahoidised (nt hapendatud kurgid või kapsad, supipõhjad, mahlad või alkohoolsed joogid), mis on ära tarbitud. Müügiks toodetud või kingituseks saadud tooted arvesse ei lähe.

F04. Silmas on peetud ainult oma leibkonna tarbeks viimase 12 kuu jooksul toodetud liha, mis on ära tarbitud. Kui loomakasvatusega tegeleti ainult müügi eesmärgil, siis see jätke arvestamata. Hinnake toodete seda ligikaudset kogust, mis toodeti oma leibkonnas tarbimiseks. Näiteks kui osa lihast läks müügiks, siis seda lihakogust ärge siin arvestage. Samuti ei tooda siin eraldi välja vorste, sinke ja pasteete. Nende toodete kogus tuleb märkida küsimuse F041 alla.

F041. Kirja tuleb panna viimase 12 kuu jooksul leibkonna enda kasvatatud koduloomade või -lindude lihast valmistatud ja oma leibkonnale tarbimiseks mõeldud tooted (nt vorstid, suitsusingid, pasteetid), mis on ära tarbitud. Müügiks toodetud või kingituseks saadud tooted arvesse ei lähe.

F05. Silmas on peetud ainult oma leibkonna tarbeks viimase 12 kuu jooksul toodetud piima ja mune, mis on ära tarbitud. Kui piima või mune toodeti ainult müügiks, siis see jätke arvestamata. Hinnake toodete seda ligikaudset kogust, mis toodeti oma leibkonnas tarbimiseks. Näiteks kui osa piima läks müügiks, siis seda siin ei arvestata. Samuti ei tooda siin eraldi välja piima töötlemise saadusi (jogurt, juust jm), mille kogused tuleb kirja panna küsimuse F051 alla.

F051. Märkida tuleb viimase 12 kuu jooksul leibkonna enda majapidamisest saadud ja oma leibkonnale tarbimiseks mõeldud piimast tehtud tooted (nt juust, jogurt, või, kohupiim), mis on ära tarbitud. Müügiks toodetud või kingituseks saadud tooted arvesse ei lähe.

F06. Silmas on peetud oma leibkonna tarbeks viimase 12 kuu jooksul korjatud metsasaadusi (marjad, seemned, ravimtaimed) ning jahil ja kalastamisel saadud saaki, mis on ära tarbitud. Kui näiteks metsamarju korjati ainult müügiks, siis see jätke arvestamata. Hinnake saaduste seda ligikaudset kogust, mis korjati/küti oma leibkonnas

tarbimiseks. Näiteks kui osa ulukiliha- või metsamarjadest läks müügiks või kingiti sõpradele, siis seda kogust siin ei arvestata. Samuti ei tooda siin eraldi välja metsasaadustest toodetud või enda kütitud või püütud toorainest valmistatud tooteid (nt metsamarja- ja seenehoidised, ulukiliha- ja kalakonservid jms), mille kogused tuleb kirja panna küsimuse F061 alla.

F061. Märkida tuleb viimase 12 kuu jooksul leibkonna enda korjatud metsasaadustest, kütitud või püütud jahi- või kalasaagist valmistatud ja oma leibkonnale tarbimiseks mõeldud tooted (nt metsamarja- ja seenehoidised, ulukilihakonservid ja -vorstid, kalakonservid), mis on ära tarbitud. Müügiks toodetud või kingituseks saadud tooted arvesse ei lähe.

F07. Silmas on peetud oma leibkonna tarbeks viimase 12 kuu jooksul toodetud muude **söödavate** saaduste tarbimist (nt mitmed teraviljad).

F08. Siia tuleks kirja panna oma metsast saadud ja viimase 12 kuu jooksul ära tarbitud küttepuid. Küttepuid kogus märkige ruumimeetrites.

F081. Silmas on peetud viimase 12 kuu jooksul leibkonna heaks töötanud palgalise töötaja (nt lapsehoidja, majapidaja, aednik) tasuta majutamist ja/või toitlustamist. Pange kirja, mida leibkond palgalisele töötajale pakkus (majutus, toitlustus). Märkige need eraldi reale ja lisage juurde, mitmel päeval seda tehti. Kui palgal oli mitu inimest, liitke nende päevade arvud kokku.

F082. Silmas on peetud oma leibkonna tarbeks viimase 12 kuu jooksul valmistatud käsitöötooteid (nt õmmeldud riideid, meisterdatud puitmööblit). Toote nimi tuleks kirja panna võimalikult täpselt. Lisage iga toote juurde ligikaudne kogus ja hind (toote eeldatav müügihind – materjalikulu). Ärge arvestage tooteid, mis on toodetud müügiks või saadud tasuta.

ISIKUKÜSIMUSTIK

D12. Küsimus aitab välja selgitada tööjõu jaotust omandisektorite vahel. Esimese etapina määratakse, kas tegemist on avaliku sektori (vastusevariandid 11 ja 12) või erasektoriga (vastusevariandid 21, 22 ja 90).

Kui äriühingus (täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu) on riigi ja kohaliku omavalitsuse kapitaliosalus kokku vähemalt 50%, on tegemist avaliku sektoriga.

Kui riigi kapitaliosalus äriühingus on vähemalt 50%, on tegemist avaliku sektori alaliigiga „Riik, k.a avalik-õiguslikud üksused“.

Kui kohaliku omavalitsuse kapitaliosalus äriühingus on vähemalt 50%, on tegemist alaliigiga „Kohalik omavalitsusüksus“.

Erasektoris liigitatakse äriühing juhul, kui riigil või kohalikul omavalitsusel ei ole äriühingus kapitaliosalust või kui see on alla 50%. Kui Eesti füüsiliste või juriidiliste isikute kapitaliosalus äriühingus on vähemalt 50%, liigitatakse see alaliigi „Eesti erasektor“ alla. Kui välismaa isiku kapitaliosalus on üle 50%, liigitatakse äriühing alaliigi „Välismaa erasektor“ alla. Selle alaliigi alla kantakse ka välismaa äriühingu filiaal. Füüsilisest isikust ettevõtjad kuuluvad alaliigi „Eesti erasektor“ alla. Siia kuuluvad ka kõik need, kelle põhitöö on töötamine talus, tegutsemine vabakutselisena, individuaaltöö vms, ning enamik MTÜ-sid, Kui küsitav töötab välismaal riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuses, siis märgitakse ka see vastusevariantide 11 ja 12 alla.

Avalik-õiguslikud juriidilised isikud märgitakse alaliigi „Riik, k.a avalik-õiguslikud üksused“ alla. Avalik-õiguslikud juriidilised isikud on järgmised:

Audiitorkogu
Eesti Advokatuur
Eesti Arengufond
Tervisekassa
Eesti Kultuurkapital
Eesti Kunstiakadeemia
Eesti Maaülikool
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
Eesti Pank
Eesti Rahvusraamatukogu
Eesti Rahvusringhääling
Eesti Teaduste Akadeemia
Eesti Töötukassa
Finantsinspeksioon
Kaitseliit
Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut
Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda

Notarite Koda
Rahvusooper Estonia
Tagatisfond
Tallinna Tehnikaülikool
Tallinna Ülikool
Tartu Ülikool

Kui on tegemist erijuhuga, mida mingil põhjusel ei saa eespool kirjeldatud liikide alla paigutada, tuleks märkida variant „Muu“.

Kui küsitav ei oska anda mingisugustki infot ettevõtte omaniku kohta, märkige vastuseks „Ei tea“.

H001. Palgatöötaja on isik, kes on hõivatud täis- või osajätööga asutuse, ettevõtte või muu töandja heaks. Töö eest tasutakse rahas või natuuras (ei ole oluline, kas töökoht on ametlikult registreeritud või mitte). Palgatöötajad on ka ohvitserid ja allohvitserid, samuti juhutööga elatist teenivad isikud. Ka kirikuõpetaja on palgatöötaja.

B06 sum. Väärtust tuleb hinnata võrreldes toote või teenuse turuhinnaga. Tööga seotud kulutuste kompenseerimist ei arvestata, vaid loeb ainult see osa, mille töövõtja sai lisaks. Näiteks kui töandja tasus töötaja mobiiltelefoni arve, siis soodusosa sisse läheb üksnes isiklikul otstarbel tehtud kõnede maksumus.

Autokütus – tuleb hinnata, kui suurt osa töandja tasutud autokütusest saab töötaja kasutada isiklikul otstarbel.

Ühistranspordi tasuta kasutamine – kui isik kasutab ühissõidukit ainult töösõitudeks, siis seda ei tule arvestada. Kui kasutatakse ühissõidukit ka isiklike sõitude eesmärgil, siis tuleb hinnata, kui suure osa see kõigist sõitudest moodustab, ning selle järgi määrata soodusosa.

Kommunaalmaksud – töandja tasutud, vastaja eluruumiga seotud tasud elektri, vee, kütte jms eest. Ärge arvestage sideteenuste (telefon, internet) kompenseerimist.

Tööga mitteseotud koolitused – oluline on siin kirja panna ainult see koolitus, mis ei ole tööga seotud.

Seadmete ja/või muude töövahendite kasutamine – kui töandja võimaldab töövahendeid tasuta kasutada isiklikul otstarbel, siis tuleb hinnata, kui suureks oleksid läinud selle töövahendi rentimise kulud.

4. KULUTUSTE PÄEVIK

4.1. Üldine info

Leibkonna kulutuste päeviku eesmärk on saada ülevaade Eestis elavate leibkondade kulutustest ja neid hiljem analüüsida. Päevikus tuleb esitada kõigi leibkonnaliikmete etteantud kahe nädala jooksul tehtud kulutused.

Leibkonna kulutuste päevikut saab täita nii paberil kui ka veebis.

1. **Paberpäevik:** vastaja saadab pabertšekid ja -arved talle varem saadetud ümbrikuga statistikaametile ning paneb need kulutused, mille kohta tšekid puuduvad, kirja kulutuste tabelisse. Paberpäeviku täitmise juhend koos kulutuste tabeliga saadetakse vastajale teavituskirjaga, millele on lisatud ka tagasisaatmiseks makstud ümbrik.
2. **Veebipäevik:** digitšekid ja meilile saadetud arved saab üles laadida veebipäeviku keskkonda. Kulutused, mille kohta tšekke ei ole, tuleb sisestada kulutuste tabelisse. Veebipäeviku personaalne link saadetakse vastajale ankeedis märgitud e-posti aadressile vahetult enne päeviku täitmise perioodi algust.

NB! Vastaja võib kulutuste esitamise võimalusi kombineerida, st esitada osa paberpäevikus ja osa veebipäevikus, kuid oluline on jälgida, et ühte ja sama kulutust ei esitataks eri kanalite kaudu mitu korda.

Kirja ei panda

- 1) ettevõtlusega seotud kulutusi,
- 2) igakuiseid eluasemekulutusi (küte, elekter, side), liisinguid ega laenumakseid.

Kulutuste tabelis on abistamiseks toodud **näiteid** koos **selgitustega**.

Kui ostu tegemisel on saadud **pabertšekk**, kus on loetavalt märgitud ostetud kauba/teenuse nimetus ja maksumus, siis tuleb see tšekk panna ümbrikusse ja tšekil olevaid tooteid paber- ega ka veebipäeviku kulutuste tabelisse ei märgita. Pabertšekkidest tehtud fotode esitamine ei ole lubatud.

Kulutuste tabelisse tuleb kirjutada ainult need ostetud kaubad ja teenused, mida tšekil ei ole või kui tšekk on loetamatu. Kui tšekil puudub korralik kauba nimetus (nt allahinnatud toode, toiduaine vms), siis tuleb see tšekile juurde kirjutada.

Juhul, kui tegemist on võõrkeelse pabertšekiga, siis tuleb ostetud kaubad ja/või teenused kulutuste tabelisse ümber kirjutada või lisada tõlked (kauba või teenuse nimetus ja kogus) otse tšekile. Kasutada võib ka tšeki tagumist poolt.

Kõigi tehtud kulutuste juures on oluline välja tuua riik, kust toode/teenus osteti, juhul kui see ei ole Eesti. Kõige olulisem on osturiikidena välja tuua Läti, Soome ja Venemaa. Välismaal tehtud ostudeks ei loeta oste, mis on tehtud kodumaal, näiteks kui tellitakse kaupa välismaistest e-poodidest (nt Läti e-poest Eestisse tellitud kaup). Välismaal tehtud ostud on ainult need, mis toimusid füüsiliselt välisriigis viibimise ajal, nt poest rõivaste või toidu ostmine või veebist ühistranspordi- või muuseumipileti ostmine välisreisil olles.

Paberpäeviku kulutuste tabeli täitmise selgitamisel juhtige kontaktisiku tähelepanu sellele, et kirjutada tuleb loetavalt ja soovitatavalt mitte hariliku pliiatsiga. Mahatõmbamine ja parandamine on lubatud, kuid parandused peavad olema loetavad. Kui toote/teenuse nimetus ei mahu tabelis ühele reale, on lubatud jätkata selle kirjeldamist järgmisel real.

Kui ostude tegemisel on saadud digitaalne kuludokument, st **digitšekk või -arve** meili peale, tuleb need failid üles laadida veebipäeviku keskkonda või märkida iga kulutus eraldi kulutuste tabelisse. Veebipäeviku täitmise täpsemad juhised asuvad veebipäevikus, mille link saadetakse Teile kulutuste esitamise perioodi alguseks.

Ostud, mille kohta tšekki ega arvet (ei paberil ega digitaalset) ei ole, tuleb kirja panna kas paber- või veebipäeviku kulutuste tabelisse.

NB! Kõigile leibkondadele, kes on täitnud leibkonna- ja isikuankeedid ning kulutuste päeviku etteantud kahe nädalase perioodi kohta, saadame tänutäheks 10-eurose Partner kinkekaardi. Kulutuste päeviku täitmisena läheb arvesse nii paberpäeviku täitmine (sh pabertšekkide saatmine statistikaametile) kui ka veebipäeviku täitmine (sh digitšekkide üleslaadimine). Paberpäevik koos pabertšekkidega peab olema posti pandud hiljemalt 5 päeva peale päeviku täitmise perioodi lõppu.

4.2. Kulutuste tabeli täitmine

TOIDUKAUBAD, JOOGID, TUBAKAS

Toidukaupade (k.a alkoholi) ja tubakatoodete kirjapanemisel tuleb toiduainet kirjeldada võimalikult täpselt, näiteks piimal tuleb märkida ka rasvaprotsent ja hakklihal see, millise looma lihast see on tehtud (nt veisehakkliha), tee puhul täpsustada, kas tegu on musta, rohelise, puuvilja- või raviteega jne.

Kui ostetud on **mitu sama toodet korraga**, tuleb hinna lahtrisse märkida koguhind, mitte ühe toote hind. Hinna lahtrisse ei kirjutata kauba kilo- ega liitrihinda, vaid tegelikult makstud hind.

Pakendipandi hinnad tuleb liita joogi hinnale.

Osturiik on vaja märkida ainult juhul, kui ost tehti väljaspool Eestit.

Munade ja sigarite/sigarettide arv tuleb märkida tükkides (nt 10 tk), sest pakid on eri mahutavusega.

Tubakatoodete all on mõeldud ka nt ühekordsed e-sigaretid, e-sigareti vedelikud, nikotiinipadjad, vesipiibutubakat.

VÄLJASPOOL KODU SÖÖMINE JA JOOMINE, VALMISTOIDU KOJU TELLIMINE

Väljaspool kodu söömise puhul tuleb täpsustada, mis liiki söögikohas einestati.

Kindlasti tuleks kirja panna järgmine:

- söögikoha tüüp: täisteenindusega restoran, osalise teenindusega lõunasöögi restoran, söökla, kiirsöögikoht (nt hamburger, pitsa, *sushi*);
- söögikoha asukoht, nt eraldi restoran või kaubanduskeskus, spordirajatises asuv söögikoht, koolisöökla, lennuk, majutusasutus, teatrikohvik jm;
- kas söödi kohapeal, telliti toit koju või osteti valmistoit kaasa.

Jootraha andmine tuleb märkida kulutuste tabelis eraldi reale.

Toidu koju, kontorisse või mujale tellimisel tuleb **kojutoomistasu** (ehk kullerteenus) märkida tabelisse eraldi kullertasuna.

Tarbitud alkohol tuleb märkida söögist eraldi reale.

Tarbitud toit ja alkoholita jook tuleb märkida kokku ühele reale. Mitme toote ostmisel tuleb märkida nende **hind kokku**, mitte ühe toote hind (nt kaks *caffè latte*'t > hind kokku 7,5 eurot).

RÕIVAD JA JALANÕUD

Rõivaste ja jalanõude puhul tuleb märkida, **kellele** need osteti. Rõivaste puhul on oluline eristada, kas rõivad osteti 0–2-aastasele väikelapsele, mehele/poisile või naisele/tüdrukule, ning jalanõude puhul, kas need osteti mehele, naisele või 0–12-aastasele lapsele. Kui tšekil puudub märged, kelle riiete või jalanõudega on tegemist, siis paluge vastajal tšekile kirjutada, kas tegemist on meeste-, naiste- või 0–2-aastaste väikelaste rõivaste või meeste-, naiste- või kuni 12-aastaste laste jalanõudega. Kauba nimetus tuleb kirja panna võimalikult täpselt (mitte lihtsalt „tossud“, vaid „jooksutossud“ jne).

ÜLEJÄÄNUD KULUTUSED

Kangaste ja nõude puhul tuleb lisada ka nende materjal.

Tervishoiukulutuste puhul tuleks võimalikult täpselt välja kirjutada, millisele teenusele või kaubale kulutati.

Tervisekaubad on näiteks prillid, ravimid (palume kindlasti eristada retseptiravimeid käsimüügiravimitest), kraadiklaas, vererõhuaparaat jne. Tervishoiuteenused on perearsti koduvisiit, eriarsti visiit, hambaraviteenus, taastusraviteenus, massaaž, vaksineerimine, haigla voodipäevatasu, protseduuride ja tasuliste analüüside tasu jne. Märkida tuleb ainult need kulud või see osa kuludest, mida ei ole kompenseerinud näiteks töandja, kindlustuselt, riik, KOV või tervisekassa. Retseptiravimite puhul tuleb ära märkida vaid enda makstud hind. Ära ei pea märkima tervisekassa, töandja vm kompensatsiooni.

Linnasisese ühissõidukipileti (ka kuu- või kvartalikaardi) puhul tuleb märkida, kus sellega sõita saab (milline linn või vald).

Remondi ja ehitustegevusega seotud kulutuste puhul märkige nii ostetud kaubad kui ka teenused. Samuti tuleb lisada, kas kulutus on tehtud jooksva remondi, kapitaalremondi või ehituse jaoks (vt lisaselgitusi ülalt küsimuse C08 juurest).

Kõik ostetud **teenused, makstud maksud ja muud maksed**, sh laenu andmine, tehtud annetused, ostetud kingitused, iluteenused jms, tuleb päevikus esitada.

Kütus on tarbekaup ja selle kogust ehk liitreid ei märgita.

Ka **lemmikloomad** kuuluvad leibkonda – nendele ostetud toit, kaubad jne tuleb märkida ülejäänud kulutuste alla.

Kultuuriürituste piletitele kulunud summad tuleb päevikus esitada vaid siis, kui need kulutused on tehtud küsitlusperioodi jooksul.

NB! Ostetud **pakettreisi või majutusteenuse osturiigi** märkimisel tuleb juhendada C22–C24 küsimuste juures olevatest juhistest (vt ülalt).

MUUD MÄRKUSED

Tasku- või **söögiraha** asemel tuleb kirja panna, mida selle raha eest osteti.

Kingitused ja **posti teel ostetud kaubad** kirjutatakse välja kaubaliigiti.